

REPUBLICA ROMÂNIA
Gazeta Transilvaniei
Nr. 261
Braşov, Luni-Marţi 25 Noembrie (7 Decembrie) 1897

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL IX.

„Gazeta” iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate onerosele postate din întru şi din afară şi la ad. colectorii.
Abonamentul pentru Braşov:
Administraţiunea, piaţa mare, numărul întru Nr. 80 etajiu I.: pe un an 10 fl., pe şase luni 5 fl., pe trei luni 3 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe şase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. 50 cr. v. a. s. Un exemplar 5 cr. v. a. s. 15 bani. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 261.

Braşov, Luni-Marţi 25 Noembrie (7 Decembrie)

1897.

Dualism între Maghiaria şi România?*)

Dacă speranţele, ce le aveau s'eu se prefăceau a le avé cei cu planul de a mobilisa Viena contra Pestei, nu s'au implinit; dacă, din contră, în loc să se amelioreze cât de puţin situaţia politică a poporului nostru, ea a devenit şi mai rea, cauza de căpeteniă o vom afla în preponderanţa politică, de care se bucura Pesta faţă cu Viena înăuntru, şi în faptul, că cea dintâi era superioară celei din urmă chiar în diplomaţia europeană.

Ca esplicare va fi suficient a constata numai un singur lucru, că în deceniile din urmă ministrii-residenţi ai monarhiei austro-ungare de pe lângă curţile europene au fost în cea mai mare parte Maghiari, cari au desfăşurat o viuă activitate mai ales la Berlin, unde au căutat să câştige simpatiile Germaniei oficiale pentru aspiraţiunile maghiare.

Ne pare rău, că în acelaşi timp nu putem să susţinem ceva analog despre reprezentanţii României în străinătate. Aceştia au dezvoltat mult mai puţină energie în a face cunoscută cauza română, în a-i câştiga simpatii şi în a accentua cu tărie şi cu succes rolul preponderant, pe care l'ar pute avé Românii într'o eventuală încăerare în Orientul european.

Mai mult. Se presupunea, că ministrii-residenţi români, decât n'au secundat, cel puţin n'au paralisat pe colegii lor maghiari şi în special pe aceia, cari infăţişeau regatul S-lui Ştefan ca un stat maghiar unitar şi cari afirmau pe faţă şi pe după culise, că n'ar mai esista o cestiune română şi o cauză transilvană în Ungaria.

Numai așa se pot esplica încurcăturile, ce le vedem petrecându-se sub ochii noştri.

Înainte cu câţi-va ani un fost ministru din gruparea conservatoare susţinea, că Românii ardeleni, neavând aristocraţia, nu pot ridica pretenţiuni naţionale şi deci să se mulţămescă de ocamdată cu drepturi individuale. Nu cu mult înainte un alt fost ministru din aceeaşi partidă susţinea, că va veni vremea, când se va încheia un dualism între regatul român şi regatul maghiar.

În faţa unor astfel de prevestiri opoziţia liberală de pe atunci se puse în mare agitaţiune. Ea tulgera şi tuna încât se cutremurau Carpaţii, strigând, că liberalii nici morţi nu vor lăsa să se înfiinţeze în plaiurile transilvanene un maghiarism cu absolută putere, care apoi în urmă să aibă o supremaţie şi asupra Românilor dintre Carpaţi şi Marea Negră. Părea a fi firască şi logică lozinca lor de a se inaugura în tot locul manifestaţiuni de resis-

tenţă. Din nenorocire însă aceste manifestaţiuni au fost inscenate mai mult în contra conservatorilor decât în contra Ungurilor.

În acest val-vârtej așa dişii *memorandişti* dela noi jucau şi ei ca marionetele, precum se trăgeau simptomele s'eu sforile de cei cu gura mare din Bucureşti, așa încât am ajuns a fi clasificaţi unii în Ardeleni moderaţi, alţii în infocaţi, în „gazetişti” şi „tribunişti”, în „mocionişti trădători” şi în „slavicisti salvatori” de neam.

Stând astfel lucrurile, la venirea liberalilor la putere în toamna anului 1895, publicul cel mare, care nu cunoscuse fazele evenimentelor dela 1883 încôce, — de când răposatul Ioan Brătianu luase, cum scria „Românul”, avusul dictatorului dela Gastein „ad referendum, până ce se va pronunţa naţiunea” — se aştepta la mai bine pentru Români. Cu toate că graţiarea condamnaţilor în procesul Memorandului se întâmplase încă sub guvernul conservator, lumea totuşi aştepta ceva deosebit dela liberali, cari veniseră la putere. Şi era logic, căci aceştia cât timp s'au aflat în opoziţie promisesea mult în cestiunea română.

Totîi cei ce au aşteptat şi au sperat însă au rămas amar amăgiţi, căci deodată se întorse foia, s'eu, cum dice ţeranul nostru, „frunza se întorse pe t'eu şi Românii o pătiră mai rău”.

Așa se întâmplă. Şi apoi vorba răposatului Alexandru Lahovari: *însé e însé!* Şi acest însé a fost dictat din Peşta dicând: „Consimţim să veniţi la putere, *însé* cu condiţiunea să recunoşceţi ca legitime aspiraţiunile regalităţii maghiare ca stat unitar maghiar şi ca factor de căpeteniă în tripla alianţă; numai prin noi vi-se pot deschide porţile Berlinului şi ale triplei alianţe”.

Aceasta era situaţiunea schimbată, de care ne vorbea cu duiosia, oraculul „ardelenesc” al d-lui Sturdza în ajunul mileniului maghiar, în făimăsa sa broşură, în care ne punea în vedere minunata „lege electorală europeană”, îndemnându-ne să capitulăm şi să ingenuchiăm înaintea regalităţii maghiarilor din Peşta.

În adevăr această situaţie e cât de crudă pentru noi.

Multora nici prin gând nu le-ar fi putut trece ceea ce ne prezentă ađi realitatea lucrurilor, care așa cum se desfășură înaintea noastră s'ar părea că în adevăr la Peşta în zilele trecute ar fi fost vorba de un dualism între regatul maghiar şi regatul român.

Orî-ce şi orî cât s'ar păre însă, noi nu putem fi așa de scurt vădători să credem într'o asemenea nefirescă încuscrere.

Dér chiar așa de ar fi noi nu vom capitula, ci vom căuta să resistem şi mai departe furtunelor ce ne ameninţă, cum am resistat de sute de ani, prin propriile noastre forţe.

Intrunirea de Joi a alegătorilor.

Braşov, 4 Decembrie.

Voim să revenim asupra adunării de Joi a alegătorilor din Ţera Bârsei. În fond acesta adunare a fost săsescă. Din peste o miie de vizitatori ai s'ei, au fost de sigur la vre-o 6—700 alegători Saşi. Conchiemată a fost acesta adunare de cătră comitetul partidei populare săsesci (Burzenländer-Kreisausschuss), şi la iniţiativa comitetului central al acelei partide.

Cu toate acestea nu se pôte vorbi de o intrunire săsescă în adevăratul sens al cuvântului, căci au luat parte activă la ea şi la vre-o 300 alegători maghiari, şi fatalmente nici convocarea n'a fost adresată ca mai înainte alegătorilor Saşi, ci au fost invitaţi numai alegătorii cercurilor în genere şi chiar şi comitetul convocator a evitat de astă dată de a se numi săsesc.

Scim forte bine din ce cauză şi de când s'a introdus de cătră Saşi această nouă metodă de conchemare şi de deliberare pe basă internaţională. Dér tocmai de aceea trebuie să regretăm îndoit, că s'a procedat astfel, ca la un cuvânt de ordine, în toate părţile de cătră Saşi. Prin acesta ei au venit numai în ajutorul interpretării tendenţioase, ilegale şi perverse, ce o dă guvernul actual legii de naţionalitate în detrimentul dreptului nostru de intrunire, susţinând, că pe basă grupării după naţionalitate nu ne mai este permis a ne intruni ca alegători.

Destul, că prin modul acesta straniu de convocare, prin care s'a prejudecat de nou poziţiei de drept a naţionalităţilor şi dreptului de esistenţă a partidelor, precum s'a fost întâmplat cu convocarea conferenţei generale a Saşilor în toamna anului 1896, s'a făcut posibil, ca să ia parte şi alegătorii unguri la intrunire şi aici să aprôbe din parte-le ceea ce desaproba masa cea mare a celor întruniţi şi să se opună hotărîrilor adunării.

Se n'ţelege, că de astă dată Ungurii, cari se aflau sub comanda dechantului calvin, n'au putut să isprăvescă nimic, ci au trebuit în cele din urmă să se retraga opăriţi şi să se dea la o parte în faţa voinţei majorităţii covârşitoare a celor prezenţi. Dér este orî nu adevărat, că decât se întâmplă, ca aceşti Unguri să fiă şi numai egali la număr cu Saşii — ceea ce nu era imposibil decât conducătorii Saşi nu şi-ar fi dat silinţa să aducă la adunare din toate părţile cât mai mulţi alegători de ai lor — rezultatul întrunirii putea să fiă cu totul contrar intenţiunilor alegătorilor Saşi, a căror scop era tocmai de a-şi apăra propria lor naţionalitate faţă cu atentatul ce se plănuiesc în contra ei din partea maghiar?

Asupra acestei fatale cestiuni vom trebui să revenim însă mai pe larg şi mai de multe orî. Treceam acum la schiţarea câtorva momente caracteristice ale amintitei adunări. Firesce, că luând parte așa de

mulţi, adunarea a fost imposantă. Încă c'o jumătate de oră înainte de timpul fixat pentru intrunire, sala era ticsită de omeni, încât nu mai era posibil a intra nici pe uşa din faţă, nici pe cea din dos. Convocătorii luaseră precauţiunea, ca participarea la intrunire să fiă posibilă numai pe baza unui bilet de intrare, ce era scris pe numele fiă-căruia. Cu ajutorul acestui control vădura, că şi Ungurii vor să ia parte în număr mare, deoarece ei şi au fost scos vre-o trei sute de bilete. Atunci s'au pus toate în mişcare, ca alegătorii Saşi să vie în masă. Aceştia s'au şi grăbit să ocupe de cu vreme loc în sală, ca nu cumva Ungurii să le ia locul.

Astfel s'a întâmplat, că abia jumătate numai dintre Unguri încăpuseră la timp în sală, ér ceilalţi venind mai târziu, au trebuit să stea pe la intrări şi într'o sală mai mică laterală.

Cu toate că astfel combatanţii unguri nu erau concentraţi cu toţii la un loc în sală, totuşi, după ce preşedintele Carl Thomas deschise adunarea şi îndată ce începă să vorbescă raportorul comitetului de cerc, profesorul Albert Schiel, deja după introducerea a fost intrerupt de strigări de „helyes” când a amintit despre dispoziţiile ameninţătoare ale proiectului din cestiune. Strigările de „abzug” ale alegătorilor Saşi i-au făcut să se mai modereze, dér totuşi ei au strigat mai târziu vorbitorului: „elál” şi altele.

Toate acestea le amintim, pentru-ca să se vadă cam ce se pôte aştepta în viitor dela intruniri convocate pe basă internaţională.

Un alt moment caracteristic a fost spiritul opoziţional, ce a dominat pe Saşi în acesta adunare fără deosebire. Moderaţii şi „verdii” împreună au primit cu însufleţire propunerea, ca să fiă invitaţi cei trei deputaţi din Ţera Bârsei de a eşi din partida guvernului, decât se va supune dezbaterii dietei proiectul de lege, despre care e vorba.

Cu alte cuvinte, ei au hotărît definitiv eşirea din partida lui Banffy, căci era mai mult ca sigur, că guvernul nu va retrage proiectul de lege ce l'a prezentat deja camerei.

Alegătorii maghiari au protestat în contra acestei hotărîri susţinând, că amintiţii deputaţi au fost aleşi de partida liberală saso-maghiară, ce s'a fost înfiinţat aici, şi că prin urmare fără invoirea Ungurilor nu se pôte lua o decisiune valabilă în privinţa retragerii deputaţilor saşi din partida guvernului.

S'a obiectat din partea săsescă, că deputaţii lor au fost aleşi pe basă programului popular săsesc, şi deci în înţelesul acestuia chiar, deputaţii trebuie să facă pasul ce li-se cere.

Resoluţiunea acestei întruniri a declarat dér războiu şi însoţirii nefiresci, ce esista între Saşii şi Maghiarii liberali de aici, şi a inaugurat o conlucrare frăţescă între ambele grupuri, a „verdilor” şi a moderaţilor, în apărarea contra atentatului de maghiarisare.

*) A se vedé şi articolul „Situaţiunea schimbată” din n-rii 247, 248, 251—253 ai „Gaz. Trans.” din a. c. Red.

Românii din comitatul Hunedórei, precum aflăm, sunt deciși ca în congregația comitatensă, ce se va ține peste câte-va zile în Deva, să protesteze cu toții solidar și unenim în contra atentatului plănuiră și unenim în contra atentatului plănuiră cu maghiarizarea numelor comunelor etc. În scopul acesta frunții români din Deva și Orăștie s'au consultat și au adresat în unire către membri români ai reprezentanței comitatense un apel călduros bine motivat și simțit, ca să vină cu toții la congregația și să-și facă aci datoria. Ne pare bine de viul interes manifestat de frații noștri din Hunedóra în direcția de a se valida la viitoră adunare comitatensă. Foile din Pesta asigură, ce-i drept, că deja așt-măne proiectul de lege din cesiune va fi luat în desbatere de camera deputaților. Acest proiect însă mai trebuie să treacă și prin camera magnaților, după care va trece éráși cât-va timp până la sancționarea lui. Li-se va da deci puțină membrilor români ai reprezentanței hunedorene de a ridica protestul lor încă la timp în congregația, ce se va întruni de aci într-o săptămână. Aflăm tot odată, că și Sași din acel comitat vor protesta în cea congregația din parte-le contra amintutului proiect de lege.

Situația politică în Ungaria.

Foile unguresci, ce le-am primit aci, aduc soirea însemnată, că Majestatea Sa monarhul a dat vociă ministrului-președinte Banffy de a așterne camerei deputaților proiectul de lege în virtutea căruia Ungaria își pôte regula de sine afacerile, adică o lege prin care Ungaria ar avé s' normeze o procedere a ei independentă pe baza sancțiunii pragmatice în cesiune ununei cu Austria. Proiectul acesta cuprinde următoarele dispozițiuni:

„După-ce n'a succes o înțelegere cu celalalt stat al monarhiei asupra afacerilor cuprinse în §§ 68—67 ai articolului de lege XII din 1867, Ungaria pôte face us de dreptul dispozițiunii legale independente normat prin § 68 al numitei legi, și față cu afacerile de comerț și vamă, precum și față de bancă a hotărât susținerea stărilor existente provisorice pentru durată de un an. Decă până la un anumit termen de timp a anului viitor nu s'ar încheia pactul definitiv cu celalalt stat al monarhiei, atunci guvernul este îndrumat, ca fără întârziere să pășească înainte cu propozițiunile necesare pentru regularea definitivă și pe baza independență a afacerilor Ungariei cuprinse în §. 68 art. de lege XII din 1867. Susținerea pe termen de un an a stărilor existente provisorice se dispune sub condiția, decă și în celalalt stat al monarhiei se susține pentru acest timp starea factică, ceea-ce decă nu s'ar întempla până la finea anului, guvernul este îndrumat a face pașii de lipsă pe cale de ordinăpuni”.

Măsura acesta a produs o viasă mișcare în sinul tuturor partidelor din parlament ungar, cu atât mai vătros, că după scirile din urmă, toate încercările ministrului-președinte austriac Gautsch de-a asigura votarea provisorului pe cale parlamentară, au rămas fără succes. Gautsch n'a putut ajunge la nici o înțelegere în privința acesta cu partidele din camera austriacă.

Diarele din Budapesta sunt toate de acord a constata, că nici-odată dor politicii unguři din tabăra guvernamentalsă și opozițională, n'au discutat mai cu interes, ca acum, situația ce-o va crea Ungariei zilele următoare.

Agitația e mare cu deosebire în cele două fracțiuni ale partidei independente. Partida acesta declară, că se va lupta până la infinit contra intențiunii guvernului, de a regula afacerile éráși prin amânări, provisorii etc. Ea motivează astfel: condiția fundamentală a legii pactului este, că în afacerile comune Ungaria nu pôte încheia un pact decât cu o reprezentanță constituțională a Austriei. De-acei însă conditia acesta a cădât, pôte să fi considerat ca neexistență și pactul del-67 și véta constituțională a Ungariei trebuie să se reguleze pe baza ununei personale. Decă guvernul nu va voi

acésta, atunci el trebuie împiedecat cu orice preț.

În partida independentă sunt însă și alte păreri. Există o nuanță, care s'ar mlăștâmi de-ocamdată și cu mei puțin. Dér nuanța acesta se isbesse de majoritatea covérșitoare a acelora, cari află bine venit timpul de-a-se rupe de Austria în privința economică, financiară, vamală, în privința armatei etc.

Șeful partidei, Francisc Kossuth, a declarat unui diarist maghiar, că decă guvernul nu va da ascultare dorinței „independenților”, atunci ei vor începe cea mai înfocată luptă contra lui în parlament și afară de parlament. „Vom porni o mișcare — dice Kossuth — față de care obstrucțiunea din urmă a fost numai o jucărie”.

„Egyetértés” susține, că baronul Banffy ar fi hotărât, ca față de pășirea acesta a kossuthiștilor, să folosescă, ca ultimă armă, proclamarea statului quo pe calea unei *ordinanței ministeriale*.

În sinul partidei dela putere bucuria e mare. Guvernamentalsă admira succesele lui Banffy, și în așternerea proiectului amintit spre desbatere și primire în parlament, ei väd ivirea unei ere ferocite pentru Ungaria. „Proiectul de lege, ce se va supune desbăterilor dieții — dice „Pesti Napló” — este un pas hotărît pe calea independenței economice, care va crea o situația cu totul nouă. Față cu această situație credem, că și partida independentă va observa o atitudine mai conciliantă”.

Apoyonșiții încă nu și-au spus până acum cuvântul. Contele Apponyi și-a rezervat o declarație pentru ziua de aci. Guvernul crede, că partida acesta il va sprijini, decă și nu în toate, cel puțin în lucrurile mai principale, dând mână de ajutor, ca să pôte înota și peste acest curent, ce promise să arunce marlă valurii asupra lui.

Vom urmări și noi cu atențiune desfășurarea viitoarelor lupte din parlamentul ungar, și pe cât se pôte vom ține în curent pe cetitorii noștri asupra lor.

Unde dai și unde crepă.

Este știut deja, că universitarii români din Budapesta au protestat bărbătesc contra reneșterii dascăl Alexies, care, spre mai marea batjocură a limbii și literaturii române, a fost numit profesor suplent în locul mult regretatului Alexandru Roman. „Demonstrația valahă”, cum numesc foile unguresci brava pășire a tinerimii noastre, s'a întemplat în ziua de 1 Decembrie. Indată a doua zi rectorul universității Herceg Mihály, a citat la sine pe studentul universitar român Ilarie Chendi, bănuiră cu arangearea „demonstrației”. Chendi a răspuns, că nu el a pus la cale demonstrația, de vreme-ce toți studenții români universitari sunt unanim în a respinge octroarea unui individ ca Alexies de profesor la catedra limbii române. Universitarii români n'au demonstrat nici contra statului, nici contra legilor maghiare, ci și-au făcut numai *datoria de bunți Români*.

„Decă tinerii români n'au protestat contra prelegerii în limba maghiară — dice dl Chendi rectorului — a fost, pentru-că limba de propunere a acestui studiu este cea română și fiind-că un profesor universitar de limba română trebuie să propună românește, trebuie să aibă respectul convenit de limba română”.

La declarația acesta rectorul universității a răspuns, că pe viitor limba de propunere a studiului literaturii române, va fi cea maghiară.

Acestei măsurii volnice îi dă expresiune rectorul și în „Budapesti Hirnap” dela 4 Decembrie. El publică un articol în care dice între altele: „§. 19 al art. de lege 44 din 1868 dice espr-s, că la universitate limba de propunere este cea maghiară. Apoi legea e lege, e tocmai așa, ca și porunca lui Dumnezeu. De ea trebuie să asculte tot supusul, care locuiesce pe teritoriul statului maghiar. Cetățenul statului trebuie să fie mai pe sus de toți patriot maghiar. Naționalitatea urmază numai după patriotism”.

Spune mai departe rectorul, că nu va

suferi pe viitor, ca între zidurile universității să se întemple demonstrații contra legilor existente; el le va împiedeca cu totă puterea ce i stă la dispoziție, și decă se va ivi necesitatea, va pedepsi delictale de felul acesta prin *detragerea stipendiilor*, ori prin *eliminarea dela universitățile din Ungaria*.

Acum vine ce vine. Rectorul vré cu orice preț să se arate om „al păcii”. El vré să dispară certurile și nemulțămirea dintre naționalități. Vrę prietini, „testvériség”, iubire și concordă între ele. Spre scopul acesta vré să infințeze o *reuniune universitară regnicolă de pace*, după modelul Uniunii de pace internaționale. Membri acestei reuniuni vor fi toți studenții universitarii din Ungaria fără deosebire de naționalitate și confesiune — respectându-se pe deplin(?) limba și religia. Reuniunea va avé de scop rezolvarea afacerilor de naționalitate, religii și de onore. La adunarea ei constitutivă se vor invita bărbății conducători ai Uniunii de pace internaționale din Europa și Ungaria, ca prin prezența lor să dea splendore cu atât mai mare Reuniunii. Decă acesta se va puté realiza, atunci — sfârșese rectorul — va fi o mare binecuvântare pentru patriă și națiune, pentru toate religiile și naționalitățile.

Bine, bine, dér cum stăm cu „testvériség”-ul „magnificenței” tale, d-le rector, când dici, că vei pedepsi cu *detragere de stipendii* și cu *eliminări* dela universitățile din Ungaria pe „demonstrații” de felul celor cu cari te ocupi, și cari n'au altă vină, decât că și-au apărât *dreptul limbii materne* față de un urgisit dascăl reneșter? Unde dai și unde crepă!

SCIRILE DILEI.

— 24 Novembre. v.

Adunare românescă oprită. Din Beiuș se scrie, că *conferența Românilor*, ce a fost convocată acolo pe ziua de 2 Decembrie n. o. cu scopul, de-a se infința un despărțământ al Asociațiunii și de-a lua măsură pentru primirea viitoare adunări generale, a fost oprită din partea *fișolăbirului Belimeay Sándor* pe cuvânt, că nu și s'au prezentat statutele. După cum apare însă într-o notiță a lui „Bud. Hirnap”, adevărata cauză a opririi a fost impreviziunea. că la conferență voiseră să ia parte mulți Români din împrejurimile Beiușului și acesta nu li-a convenit „patrioților”. — Va să dici înainte erau oprite adunările despărțământelor Asociațiunii pe cuvânt, că aveau statute aprobate numai de Majestatea Sa și nu și de ministrul Percezel. De-acum înainte însă au să le opréscă fiind-că statutele ei sunt aprobate — de însuși Percezel. Care din aceste două măsuri cazacoș e de preferit?

Pacea turco-grecăscă. O telegramă din Constantinopol aduce știria, că tratatul de pace între Grecia și Turcia a fost încheiat și subscris.

După turburările din Praga. Orașul este acum liniștit. S'a constatat, că au fost devastate 44 de prăvălii; apróp la 800 de case li-s'au spart ferestrele. La tribunalul penal sunt arestați 200 de ómeni acușați cu participare la escese. Din provincie încă nu se mai semnaleză nici un fel de escese. — Partida social-cresștină din Craoovia a trimis consiliului comunal din Praga o telegramă, în care își exprimă regretele pentru publicarea statoriului. Telegrama se sfârșese astfel: Trăescă Badeni! Trăescă ordonanțele de limbă! Trăescă libertatea slavă!

Curajul consiliului comunal din Lubiana. Sub titlul acesta diarul „Il Piccolo” din Triest publică o informațiune, după-care consiliul comunal din Lubiana, localitate în apropierea Triestului, „a avut curajul” de a vota o moțiune în care în termin „ce nu se pot reproduce”, se protestează așa dicénd în contra demisiunii contelui Baden și se felicită presidența camerei — pentru atitudinea, ce a manifestat-o în ultimele zile. — Același diar aduce știria din Viena, că marii posesori germani constituționali au tractat cu deputații italieni, în scop ca

aceștia să treacă de partea stângă germană.

Diferită. În Satnlung (Săceie) s'a ivit epidemia diferitei, din care cauză viceșpanul comitatului Brașov a provocat primăria de-acolo să ia cele mai rigurose măsuri de precauțiune.

Societatea de lectură „Andrei Șaguna” din Sibiu invită la ședința publică, ce se va ține Sâmbătă la 29 Novembre st. v. în memoria Marelui Arobiereu Andrei, în sala cea mare a noului edificiu seminarial. Începutul la 7 óre séra. Ofertele incurse în favorul societății se vor achita cu mulțămítás pe cale publică.

Programa: 1) „Cuvânt de deschidere”, rostit de pres. Dr. Ioan Stroia. 2) „Cântec de séra”, de Nic. Popovici, cor. 3) „Onore și duelul din punct de vedere moral”, de v.-pres. Lazar Tritean, cleric an. III. 4) „Potpourri”, eșecut de orchestra societății. 5) „Dragostea învrăjbită”, de G. Coșbuo, declamată de Iosif Comanescu, cleric an. II. 6) I. Kufner IV. Livraison, duet de flaute, eșecut de George Henția, cleric an. II. și Emil Tărchilă, cleric an. I. 7) „Dor și jale”, disertație de Terenția Popovici, cleric an. III. 8) a) „Sună buciumul de alarmă”, marș de Ioan R. Simionescu, cor. b) „Zorirea”, de C. Attenhofer, cor.

Teatru german Trilby, drama de Potter, ce s'a dat Sâmbătă, ne-a oferit ocaziunea a admira mai mult jocul și interpretarea piesei decât piesa însăși. Subiectul este cam puțin măduos și te conduce în lumea tainică a hipnotismului, infățșându-ne astfel scene cam imposibile. Dér gusturile sunt diferite și sigur au fost mulți cărora le-a plăcut. D-ra Gross a fost adorabilă în rolul ei; putem dici, că nici odată n'a fost mai perfectă. Asemenea ne-a lăsat escelentă impresia dl Friedrich, care a fost de tot bine cu Svengali și și-a jucat rolul fórté brav. Farsa *Charley's Tante* a oferit erii publicului prin jocul escelent al comicalui Rakovitsch, ca Babberley, o séra de tot plăcută. Ilaritatea în séra era contiuă. Astăzi Luní se dá „Die Ehre”, dramă de Sudermann. ér mânia operetta „Die Fledermaus” de Strauss:

Scrisóre din Bucuresci.

Bucuresci, 19 Novembre v. 1897.

Séra zilei de ieri, Marți 18 n. o. neuitată va rămâne iubitorilor de artă și literatură; asér s'a reprezentat pe scena teatrului Național piessa *Marchizului de Pandolfi Guttadauro*. „Ultimul ólironom”. De astă dată Teatrul național a fost prea mic, ca să încapă pe toți nenumerosii spectatori, ce ar fi voit a asista. Tot ce capitala are mai frunțas: elita aristocrată în frunte cu M. S. Regina Elisabeta cu întréga sa curte; inteligenta în frunte, cu distinși și numeroși prof. Universitari; întreg grupul interparlamentar român de pace și arbitragiu. Cu toții au contribuit a face cu această ocaziune o frumoasă sêrbătoare pentru distinsul autor, care dicea: „*A n'ăm putut, ca prin faptul prezentării lucrării mele, pentru întâi-óră pe scena Teatrului Român, să dau încă odată dovadă despre iubirea mare, ce-o păstrez fraților mei Latini din clinele Carpaților și văile Danubului*”.

Fără indoială, că la réușita sêrbării d'aséră în mare parte au contribuit simpatia și bunul renume, de care se bucură printre Români acest iubitor și apărător bărbat al nêmului nostru. Dér nu-i mai puțin adevărat, că, pe cât de bun și sincer politician o fi Marchizul de Pandolfi, de astă-dată ni-s'a arătat nou și ca un valoros artist-literat, ca un abil psiholog, ce-a pătruns atât de bine sufetele corupte și pătimașe ale unei nobile familii italiene, care și face obiectul operei sale.

Cred nimerit deci, că în puține cuvinte să schițez subiectul piesei „*Ultimul Ólironom*”.

Autorul pune în scenă pe Riccardo Lionello, duce de Sabina și pe Ferruccio Lionello, principe de Steimauero, ambii — veri între ei — descendenți nobilei familii Lionello, — familia, în care pe lângă pa-

timele vitioase cele mai joanice, se'nouibase și germenile nebunii. Ultimele generații ale acestei familii se sinuieră din cauza amorului. Ricardo, fiind drept descendent al familiei Lionello, e vitios, corupt, stors de forțele morale și fizice — un tip degenerat ce cantă feritoarea vieții acesteia în petreceri și orgii. Ferruccio — vărul său — e fiu natural al Generalului Speroni, și deci ferit de decadenta, ce domnia în familia Lionello.

Ricardo, aventurier în felul său, caută să câștige inima Valeriei de Monteroso, soția căpitanului Lambert, și crezând, că singură pedecă e căpitanul, ucide pe acesta, fără însă a isbuti de loc în planul său. Ferruccio se'namorase în Bianca, fiica generalului Speroni, deci în soru-sa ilegitimă; el cere mâna Bianchei, generalul scind însă legăturile de sânge dintre dânsii, refuză. Desperat Ferruccio ia lumea în cap, spre a uita iubirea pentru Bianca. În timpul lipsei lui, Ferruccio Ricardo câștigă mâna Bianchei, făcând-o ducea sa; din cauza fetei sale degenerată, duce cu dânsa un trai cât se poate de rău. Generalului Speroni nu-i venea a ști pe naturalul său fiu, Ferruccio, pierdut în lume, și caută a-l pune în relații cu Valeria, văduva lui Lambert, pentru care Ferruccio simpatizase mult. Generalul lucră așa de bine cu fiica sa Bianca — prietină de pension a Valeriei — că câștigă pe Valeria pentru Ferruccio, și hotărâ deocă pentru ea să întorcă în Italia. În această vreme vieța lui Ricardo e o adevărată tortură: urmărit voioș de umbra ucisului Lambert, nu și note află consolație remușcării sale, decât în libațiunii și relații cu femeile din Castel.

Intorcându-se Ferruccio, lucrurile se petrec astfel, că se face o întâlnire între Ricardo și Valeria Lambert în prezența lui Ferruccio; Valeria recunoșce în Ricardo pe uigașul soțului său. Muștră de conștiință și vădând, că Ferruccio a câștigat cu totul inima Valeriei, — el tot mai spera a avea pe Valeria — se otrăvesce, și astfel stinge ultimul olironom al familiei Lionello. —

Acesta-i subiectul frumoasei drame, și dacă valoarea însăși a operei a contribuit la succesul ei, nu uităm a spune aici, că traducerea a fost făcută într-o limbă frumoasă și adevărat românească, cum numai d-l profesor Urechia scie s-o facă. Jocul artiștilor a contribuit erăși la ridicarea serbării. În special d-l Leonescu, cu rolul degeneratului Ricardo, și d-na Ar. Romanescu în rolul Valeriei de Monteroso, au fost la înălțimea lor; aplausele și darurile primite au fost mulțămite publicului pentru talentul și stăruința, ce au pus-o valoroșii artiști eri s'eră.

Distinsul autor a fost ochiămat la fiicare s'firișit de act de câte 2—3 ori, de aplausele furtunoșe ale spectatorilor, semnalul aplauselor fiind dat de M. S. Regina. Er o semn de neuitată amintire a serbării acesteia, studenții Universitari au oferit d-lui de Pandolfi o nrea frumoșă cunună de laur cu pangliol tricolore, orhas tra intonând în acel moment „*Deșteptă-te Române*“, er membri grupului interparlamentar de pace și arbitragiu o prețuită pëndă de aur. La s'firișitul reprezentantei o manifestățiă de simpatie era să se facă autorului, der sore părerea de rău a tuturor o plöie torrențială, ce oădea atunci, a împedecă această.

Piesa, după cererea publicului, s'a anunțat a-se reprezenta a doua-öră, și probabil că se va da de mai multe-ori.

Membrii grupului interparlamentar de pace vor da colegului lor senatorului Pandolfi un banchet, după care distinsul nostru oșpe va părăși România prin frontiera Predeal, ducându-se la Viena, unde afaceri private îl reclamá.

A. I. L.

Procesul de pressă al „Tribunei.“

— Raport special. —

Clujin, 1 Dec 1897.

Ieri s'a pertractat la tribunalul de aici cel mai nou proces de pressă al „Tribunei“,

ce a fost intentat pentru un articol intitulat „Mehadica“, apărut în nr. 244 din anul trecut, în care se critica procedura tribunalului din Caransebeș, care a condamnat și pedepzit pe nenorociții țărani din Mehadica pe cuvânt de răsvărire în contra autorităților.

Aonsa a fost ridicată pe motivul, că în articolul incriminat s'er cuprinde calumnia la adresa gendarmeriei și a oficiilor administrative.

Aonsat a fost d-l Teodor V. Păcățanu, ca autor al articolului, redactor și editor al „Tribunei“, și d-l Dressnandt. Pe ce basă a fost acusat d-l Dressnandt, nu șoim, de-orece dânsul nu e nici editor, nici proprietar el foii, ci sembeză foia numai ca reprezentant al proprietarilor.

D-l Păcățanu nu s'a prezentat la pertractare, arătând motivele neaprezentării printr'o epistolă dată din Bucuresci și adresată președintelui tribunalului bar. Szentkereszty, cunoscută de altminterlea cetitorilor „Gazetei“. Ca acusat s'a prezentat deci numai d-l Dressnandt cu apărătorul d-sale Dr. Iuliu Maniu; ca acusatori locotenentul de gendarmerie Banyai, care a comandat „foa“ gendarmilor când cu măcelul dela Mehadica, și Delveaux, solgăbirășul din Teregova, care s'a simțit vătămă și jignit prin articolul incriminat.

Președinte de tribunal a fost bar. Szentkereszty; juđi votanți Thein și Daniel; orocursor: Sami, er talmaci cunoscutul Lehman. Desi pertractarea trebuia să se începă la örele 8, a trebuit să așteptăm până la 11 öre, când abia s'au adunat jurații în număr suficient.

Sortindu-se jurații, 12 la număr și doi suplenți, și nefind excepționați nici de o parte, nici de alta, li-se ia jurământul și-si ocupă locurile. Se cetesce apoi actul de acusațiune. Frase întregi și espresiuți de altcum blănde din articolul incriminat, erau traduse în actul de acusațiune fals, ca și când ar cuprinde calumnia pentru Maghiari. Se cetesce apoi traducerea maghiară a articolului incriminat, cu pretenția de a fi „autentică“. Traducerea însă e atât de falsă, confusă și plină de grașali, încât nici pe departe nu corespunde textului original. Se vedea într-o tôte tendința de a presenta articolul ca vătămător pentru Unguri. Apărătorul, d-l Dr. Iuliu Maniu, pretinde a se ceti originalul românesc și arată până la evidență falsitatea traducerei, așa că însuși talmaciul Lehman s'a văđut silit să recunoșcă, că traducerea nu corespunde originalului. Cu tôte acestea însă, președintele refuză cererea apărătorului, pre motivul, că jurații nu știu românește, ba unul dintre jurați se ridică și spune, că pentru ce s'ei mai cetesă articolul, căci el nu-l pricepe. *de-orece nu scie românește.*

Apărătorul anunță recurs de nulitate și pretinde a se lua la protocol afirmațiunea juraților, că nu știu românește.

Urmază interogatorul. Acusatul V. Dressnandt e căsătorit, tată a cunei copii, fără avere, de naționalitate sas, de profesie librar, nepedeșt. Cât pentru d-l Păcățanu, dânsul nefind de față, i-se cetesce fasiunile, făcându-li-se, firesce, comentarii unguresci, bună-öră că acusatul a fugit pentru a scăpa de „martiriul ieftin“ etc. La acestea d-l apărător pretinde să se cetesă și epistola, ce d-l Păcățanu a adresat-o președintelui, în care se arată motivele, pentru cari nu s'a prezentat la pertractare. Președintele însă a refuzat și această justă cerere a apărătorului, mulțămindu-se a ataca pe un om care nu-i de față, fără a-i da și ocașionea să se justifice.

Se cetesce actele din procesul nenorocitorilor țărani dela Mehadica și sentințele aduse de tribunalul din Caransebeș, după cari urmază rechizitoriul procurorului, care a fost ses, tendențios, plin de insulte la adresa noastră, de laude pentru Maghiari, denaturând sensul genuin al articolului și orovocând pe jurați la ură în contra Românilor.

Mă mir, cum se poate roști un astfel de discurs în fața unui tribunal, care are pretenția de a împărți justițiă și dreptate. Laudă până la grăță „libertatea“ justipur

maghiare, când transgresiunile „agitatorilor“ nu se mai pot suferi. Atacă pe Păcățanu, d'icând, că a dorit să ajungă la „martiriul ieftin“. Incearcă să falsifice adevărul și să presinte pre d-l Dressnandt ca responsabil pentru editură, pe când pe diar ești tipărit: „redactor și editor Teodor Păcățanu“, er d-l Dressnandt signeză foia numai „pentru tipografie, societate pe acții“. Va să d'ică ca locuitor al adevăraților proprietari. Cere pedepsirea cât mai aspră a acusatului Dressnandt. Integ rechizitoriul procurorului a fost plin de patimă și ură soviniștă, așa că nici chiar Maghiarii de față la pertractare nu puteau să-l apröbe.

Președintele întrebă „pe acusatorul Banyai și pe solgăbirășul Delveaux, dacă doresce pedepsirea acusatului? Amândoi răspund afirmativ și-si socotesc spesele pentru că au venit la pertractare, în sume enorme.

D-l Dressnandt, întrebat, dacă voesce să se apere și în persoană, se apără. D'ice, că lui să-i dea pace. Sas fiind de origine, nu s'a amescat și nu se amestecă în politică. El are de-a face numai cu comerțul și în această calitate e pus la institutul tipografic. Se miră, cum de il și ia pe el la răspundere, după ce el nimio nu are de-a face cu „Tribuna“, ca foia politică. El e pus numai pentru întreprindere materială. Cere să-l achite.

Se dá cuvântul apărătorului, domnul Iuliu Maniu. Apărărea în adevăr a fost puternică, spulberând tôte aserțiunile procurorului.

Arată, cum procurorul a ținut să văteme pe d-l Păcățanu, care nu e de față, der președintele nu a admis cetirea epistolei d-lui Păcățanu, nedându-i posibilitatea să-si justifice ținuta și făcându-i astfel o injuriă. Trece apoi la acusațiune și demonștră mai pe sus de ori-ce îndoșă, că în articolul incriminat nu pöte fi vorba de calumnia, căci cuvintele „lipsit de umanitate“ și ö „juđii au fost influențați,“ nu pot fi privite ca calumnie, cu atât mai vătös, că influențat pöte fi omul și fără voia lui prin antipatiă, s'au simpatia. Și apoi espresiuțele incriminate ca calumniatöre, nu se refer la persoane amintite, ci sunt spuse în general, er că autoritățile administrative au procedat neglijent în cauză a o recunoșce și sentința Curiei. Nici articolul nu a putut calumnia, când a repetat numai sentința unui for judecătöresc. Afirmarea, că „gendarmeria au beut“, nu pöte fi privată ca calumnia, căci fiă-care om bea, er articolul nu afirmă, că s'au îmbătat, ci numai atât, că au beut. Despre d-l Dressnandt spune, că e tipograf, pus mai mult pentru agențele comerciale ale tipografiei; dânsul nu a știut și nu șoie ce se publică în foie, nu a făcut și nu face politică, ci numai signeză foia „pentru“ proprietarii adeverați, nu ca proprietar. — pe când editor și redactor responsabil pe-atunci a fost d-l Păcățanu, care singur pörtă răspunderea și ca editor și ca redactor. Cere achitarea.

Frumösa și convingătörea vorbire a d-lui Dr. Maniu a făcut o bună impresie chiar și asupra Ungurilor. Replica procurorului a fost s'ecă, der förte caracteristică în felul său. El a dat de gol intențiunile, de cari sunt conduse tribunalele în procesele de pressă și cari tind la ruinarea materială a diarelor noastre. El adecă a declarat, că puțin îl interesază, care e autorul articolului și editorul foii, ei au lipsă numai de-o persoană, pe care condamnându-o, se pöte subtrage banii din cautiunea diarului! Declarațiunea această a procurorului a s'firnit în dignarea tuturor. Apărătorul s'a ridicat și cu indignare a declarat, — că dacă procurorii și tribunalele sunt conduse de astfel de intenții, de a ruina materialicesce diarele românești, atunci el nu mai d'ice nimio, lucrul se caracterizează pe sine însuși; apelază însă din nou la simțul de dreptate al juraților.

După această președintele pune întrebările, dacă articolul conține calumnia la adresa oficiilor administrative și a gendarmeriei și, dacă nu conține calumnia, conține vre-o vătămă de onöre și vinovat e d-l Dressnandt?

Apărătorul observă, că actul de acusațiune vorbesce numai de calumnia, nu și

de vătămă de onöre, er jurații nu au dreptul de-a întregi prin verdictul lor actul de acusațiune. Președintele însă nu ia în considerare nici această excepțiune a apărătorului, care anunță și pentru asta recurs de nulitate.

Jurații se retrag și peste puțin timp apărând din nou declară cu umanitate, că se cupinde calumnia în articolul incriminat, pe d-l Dressnandt însă il declară nevinovat. În urma această tribunalul enunță achitarea acusatului.

Intrebat d-l Dressnandt, dacă doresce rebonificarea speselor avute, răspunde că nu. Acesta a surprins pe Ungurii de fetă, mai ales fiind-ö căte-va minute mai înainte acusatorii Banyai și Delveaux prețineau sume enorme ca despăgubire de pe spinarea Românilor.

Sincer.

ULTIME SCRI.

Bucuresci, 6 Decemvre. Astăzi s'a ținut în sala „Dacia“ întrunirea studenților universitari din Bucuresci și lași în cestiunea Ovreilor. A luat parte lume multă. Președinte al adunării a fost proclamat studentul Dimitrie Danielseanu. Au vorbit studenții Gheorghide (ieșan), G. Danielseanu, Miculescu, Tamara, Demetrescu-Brăila, Brăescu (ieșan) și Polihroniadi. În fine s'a primit moțiunea propusă de studentul Iorgala, prin care cetățenii capitalei și studenții universitari români se obligă a lua poziții față cu tendințele de acaparare ale Jidanilor și a se trimite memoriu Regelui și Corpurilor legiuitore pentru a se arăta legitimitatea acestei acțiuni. Adunarea a decurs în ordine și lumea s'a depărțat în liniște.

Pe strade însă s'au întemplat manifestațiuni și chiar ciocniri între cetățenii creștini și între Jidani. S'au bombardat ferestrele multor case și prăvălii, mai ales în stradele mai populate cu Jidani. Au fost sparte și ferestrele mai multor case creștine. Prin intervenirea gendarmilor și poliției s'a pus capăt manifestațiunilor. S'au făcut multe arestări. Sunt și mulți răniți.

DIVERSE.

Peste 305 ani lumea — nebunilor. Un mare statistician engles, d-l Holt Schooling spune, după socotelile ce a făcut, că tötă omenirea civilizată va fi atinsă de nebunie peste patru secole. El constată următörea: în 1859 era un nebun la 535 de indiviđi cuminți; în 1897 era un nebun la 312 persoane sănătöse la cap. Stabilindu-se o progresiune după aceste cifre, se pöte constata, că peste 80 de ani, adecă în 1977, proporțiunea nebunilor va fi de unul la sută; că peste 242 de ani (2139), ea va fi de 1 la 10 și că în s'firișit peste 305 ani (2301) nu se vor mai găsi în tötă lumea civilizată, decât ömeni nebuni. Vai și amar de urmașii noștri!

Eldorado al femeilor. După descrierea lui Hart, femeile din Birma trăsce mai ușor ca töte femeile din lume. Femeile acolo stă pe o treptă cu bărbatul. Căsătoria fetelor este cât se pöte de simplă. Adevărat, că o fată până la 20 de ani nu se pöte mărita, decât numai cu invoirea părinților, der adecă fetei îi succede a fugi dela părinți de trei ori ou alesul inimii sale, căsătoria se consideră ca validă. Și öre örei fete nu i-ar succede a fugi de 3 ori dela părinți, dacă și legea astfel voesce?

Literatură.

În editura G. Freytag & Berndt din Viena a apărut „noul plan al dislocării armatei ces. și reg. și a honveđmei din Austro-Ungaria“ pe 1897—98.

„Căldarul Plugarului“, edat de tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov și întocmit de I. Georgescu cu deosebită privire la trebuințele poporului nostru agricol, are o parte literară și economică foarte variată și bogată, cuprinzând mai mulți articuli bine aleși, povești, poezii etc. La început biografia lui Alesandru Roman, apoi o introducere de autor, un articol intitulat: Alegerea carierelor; Cei doi prieteni (istorisire morală) trad. de N. Petra-Petrescu; Numai una, poezie de G. Coșbuc; Bogatul și săracul în spiritul lumii și în ordinea Provedinței de Dr. Elefterescu; Insurat de două-ori, (novelă populară) de I. Pop Reteganul. Partea economică, redactată de I. Georgescu, începe cu un articol: Economia înțeleptă; urmăzând Rotațiunea în cultura legumelor; Incolțirea sămânțelor; Bolele animalelor de casă; Ingrășatul porcilor; Animale folositoare și stricătioase grădinăritului și plugăritului. La urmă câte-va pagini de povești, Diverse, Glume etc. apoi câte-va otele de anunțuri. Prețul 25 cr.; trimis prin postă 30 cr. La 10 exemplare comandate de-odată unul se dă în cinste. De vânzare la Tipografia „A. Mureșianu“ în Brașov.

Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.90
Bonuri rurale ungare 4%	97.85
Bonuri rurale croat-slavone	97.90
Imprum. ung. cu premii	153.-
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	138.50
Renta de argint austr.	102.50
Renta de hârtie austr.	102.15
Renta de aur austr.	122.60
Losuri din 1860	143.50
Acții de-ale Bancei austro-ungară.	953.-
Acții de-ale Bancei ung. de credit.	348.25
Acții de-ale Bancei austr. de credit.	356.50
Napoleonori	9.55 1/2
Mărci imperiale germane	59.-
London vista	120.20
Paris vista	47.65
Rente de corone austr. 4%	102.25
Note italiene.	45.45

Cursul pieței Brașov.

Din 6 Decembrie 1897.

Bancnota rom. Cump.	9.48	Vând.	9.49
Argint român. Cump.	9.43	Vând.	9.45
Napoleonori. Cump.	9.52	Vând.	9.56
Galbeni Cump.	5.60	Vând.	5.65
Ruble Rusești Cump.	127.75	Vând.	—
Mărci germane Cump.	58.60	Vând.	—
Lire turcești Cump.	10.70	Vând.	—
Seris. fonc. Albina 5%	101.-	Vând.	102.-

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 4 Decembrie 1897.

Renta ung. de aur 4%	122.95
Renta de corone ung. 4%	99.95
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	120.75
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	100.60

La prea înaltă poruncă a Majestați Sale c. și r. Apostolice, a

XIX. Loterie de stat c. r.

pentru scopurile de binefacere ale armatei comune din monarchia.

Acesta Loterie de bani — unica în Austria legal concesionată — constă din 7298 câștiguri în bani gata cu suma totală de

341,684 Coróne.

Câștigul principal:

160.000 Coróne.

Pentru plată câștigurilor garantază Direcția c. r. a loteriei.

Tragerea urmază fără amânare în 16 Decem. 1897.

Un los costă 2 fl. v. a.

Losuri se capătă: la despărțământul loteriilor de stat în Viena Riemergasse 7, la colectanții de loterie, la oficiile de dare, poște-telegraf și căi ferate, la case de schimb etc.

Planul loteriei pentru cumpărător gratis.

Losurile se vor trimite libere de porto.

Direcția c. r. a loteriilor de stat.

Secția loteriei de stat.

1406. 9--10

ANUNCIURI
(inserțiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscrișei administrațiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemânt, care crește cu cât publicare se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans.“

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octombrie 1897.

Budapesta - Predeal										Copsa-mică - Sibiu - Avrig - Făgăraș											
Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	Tren de persón.	Tren de accel.	Tren mixt.	
10	8.25		2.10			1.50	7.20	1.50	6.20			2.20	4.43	11.20	7.10			9.34	3.25	6.25	12.35
8.30	1.55		5.45	9.15		7.10	1.10	7.50	6.20			3.57	6.36	12.48	8.50	7.52		8.11	1.46	5.07	11.01
11.31	3.56	5.10	9.27	11.19	8.30	3.37	11.12	5.32	3.25			4.19	7.04	1.15	9.15	8.18	3.35	7.44	1.16	4.40	10.30
2.		8.00	11.33	12.47	5.50	1.19		4.56	1.12			6.16						7.31			8.57
3.42			1.48	2.11				2.38	11.32			6.16						6.02			7.16
3.58		1.22	2.06	2.18				2.31	11.17			8.42						3.28			4.25
4.38		2.19	3.03	2.50				2.01	10.42												
5.20		3.32	3.45	3.26				1.34	10.08												
5.43		4.08	4.06						9.50												
6.31		5.03	4.53	4.16				12.52	9.19												
7.16		3.51	5.32	4.52				12.20	8.37												
8.06		5.05	6.24						7.37												
8.33		5.14	6.59	5.55				11.01	7.-												
8.48		8.40	11.10	6.11				10.46	6.45												
9.05		9.09	11.27	6.27					6.27												
10.16		10.50	12.30	7.26				9.23	5.12												
10.54		11.25	12.57	7.50				8.49	4.33												
11.01		11.49	1.09						4.27												
11.09		11.59	1.16						4.20												
11.31		12.29	1.36					8.23	3.59												
11.48		12.55	1.54					8.06	3.38												
12.29		1.30						7.59	2.56												
12.57		2.08							2.30												
1.11		2.27						7.30	2.16												
1.42		3.11						7.09	1.44												
1.58		3.31						6.56	1.25												
2.13		3.46						6.41	1.01												
2.32		4.08						6.41	12.45												
3.04		4.45						6.20	12.16												
3.40		5.27							5.53												
3.47		5.47							5.46												
4.03		6.12							5.32												
5.35		7.58							4.27												
6.13		8.36							3.53												
6.42		9.09							3.37												
7.16		9.40							3.16												
8.-		10.25							2.45												
8.55		11.-							2.18												
4.40		12.26							1.42												
5.10		1.11							1.12												
12.00		10.10							8.35												

Notă: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numeri încadrați cu linii mai negre înseamnă orele de noapte. — Semnul ←→ arată cu capul direcția, în care merge trenul.